

דווקא מפני שהיא צדקנית, מתחסדת, אטומה ופשמנית.

היא הפכה לרביהחובלת של ספינת השוטים

ברוך שנתפארנו

מעשה ומחדל. היא מהווה חומה בצורה בפני כל ביקורת עצמית וחיזונית. מהגם שהיא מצויה את עצמה כשיא של גאוה לאומית וזקיפות ראש יהודית.

איבדנו את כל ידידינו? זה מפני שאנחנו יהודים גאים. המדיניות שלנו מביאה לאסון? בכל דור ודור היו לנו אסונות, זה נגזר עלינו. הגענו לקיפאון גמור במחשבה ובמעשה? עמידתנו איתנה, שום רוח לא תזיזנו. גולדה הפכה את הפרימיטיביות לעיקרון מדיני. דבריה מצאו הן ברבדים הפרימיטיביים של נפשנו הלאומית. זה בא לה בקלות. גולדה מאיר לא היתה צריכה להתחפש, כדי להיראות פרימיטיבית.

אדם פרימיטיבי יכול להיות בעל כוח אישי רב. יש לו ביטחון עצמי מוחלט. דווקא מפני שאינו יודע ספיקות, ואינו מפליג בים של מחשבות, הוא משפיע על הבריות. עקרותו המאובנת נראית ככוח, והכוח הזה משעבד אנשים פחות בטוחים בעצמם, פחות מאובנים זהו, לדעתו, סוד כוחה האישי המופלא של גולדה מאיר.

את הממשלה הפכה לגניילדים. משה דיין ויגאל אלון עמדו לפניו כנערים גופים. פינחס ספיר הגדול התקפל מולה כאולר. הכנסת הפכה בנוכחותה למקהלה מדברת. כיום, אחרי שהכריזה על ירידתה מן הבמה, כאילו מקיצים העסקנים מתרדמה מסוממת. מלחכיה הפינכה מוד דקפים. החנפנים חוקפים אותה. הכלבלבים, שעמדו את מול על הרגליים האהוריות והתחננו לשבת בחיקה, הפכו פתאום לכלבייטרף החושפים את שיניהם כלפיה. זה טבעי. זה אנושי. אסכי אין זה מחוה המרומם את הלב.

אבל במשך ארבע שנים לא היה כיומטפ איש שהעז למתוח עליה ביקורת כלשהי, להתיקומם נגדה או להזהיר בפניה. היא לא היתה מלכה בליבד. היא היתה מלכה אכסלוטית.

אשה זו, דווקא באחת התקופות הקריטיות ביותר בתולדות עמנו. למראית-עין, היה זה מיקרה עיוור. שיקולים מפלגתיים הפכו אותה באביב 1969 למועמדת היחידה לראשות הממשלה.

אך ההיסטוריון יאמר שהמיקרה אינו מייקרה, וכי היא התאימה בדיוק למצביהרוח הלאומי.

ב-1969 דמתה המדינה כולה לספינת-שוטים. ניצחנו ניצחון עצום. נראה היה שאין גבול לכוחנו, שהיה ביכול-תנו לעשות ככל העולה על רוחנו. לכבוש, לספח, להתנבל, לכוזר לערבים ולהתגרות בעולם כולו. להתעשר, להסתאב, לרמוס כל אמת-מידה של צדק חברתי, ובכל זאת להי שאר הסוגים והזקנים וצודקים.

לספינת השוטים היה נוט, שהתאים לתפי קידו להפניא — משה דיין, המצפצפת הגרד, המחייך הניצחון, קליהדעת השוכב, הסריהאחי ריות המוכב, מפריהחוק הנערך.

אחרי מותו של לוי אשכול, שלא התאים בליכך למציאות זו, היתה הספינה זקוקה לרבי-חובל. זהו מקומה האמיתי של גולדה מאיר כהיס טוריה של עם ישראל: היא היתה רביהחתי בת של ספינת השוטים, במשך ארבע שנים של הפלגה מאושרת אל תוך התהום של יום הכיפורים.

המפע הניע אל קיצו. ספינת השוטים התנפצה אל השרטון.

הקברניטה לא טבעה עם ספינתה, כמו בי ספינרי האגדה. במשך חיישה השתדלה לשי מור על שיטונה. עכשיו זה נגמר.

איני מוכן להצטרף אל התנים והצבועים. המשסעים כעת את גופתה הפוליטית. אחרי שהיו מוכנים לטרוף עוד את מול את כל מי שהעז למתוח עליה ביקורת.

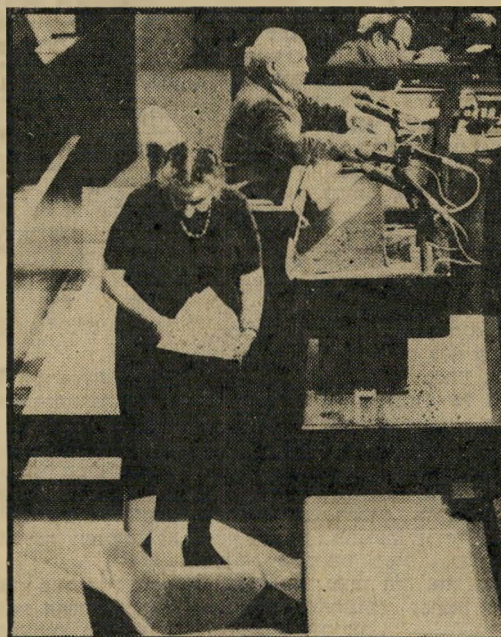
אבל אין בפי אף מילה אחת טובה עליה. היא גרמה לאסונות גדולים מדי. אני מוצא בלבי רק סיכום אחד: ברוך שפטרנו.

ערב בחירתה, היתה בלתי-אהודה על הציבור כולו. בסקרי דעת-הקהל עמדה בקירבת האפס. היה לציבור אינסטינקט בריא כלפיה. אבל די היה בכמה שבועות של שילטון, כדי להזניק אותה לשחקים של הערצה לאומית.

מדוע? האם רק בגלל הניכנות הטבעית של הציבור הישראלי, המוכן להעריך כל אדם אשר מנגנון אלמוני מעמידו בראשו? אינני מאמין שזהו ההסבר המלא. יש משהו בגולדה מאיר, שגרם לשינוי פתאומי זה ביחס אליה.

משהו, שבו התמצה כל אופייה וכל כישרונה. המיוחד של אשה זו: הפרימיטיביות העיוולתית.

דווקא מפני שהיא צדקנית, מתחסדת, אטומה, פשוטנית, אנוצנטרית ובלתי-אינטלקטואלית, יש לה הכי

גולדה בתום נאום ההתפטרות

שרון להוריד כל דבר אל המכנה המשותף הנמוך ביותר, ולפנות אל הרבדים העמוקים ביותר בתהיכהרה הלאומית.

יהודים אנחנו. תהיכהרה שלנו עוצבה בדורות של רדיפות, סבל והתבללות. כל מי שמסוגל למצוא את הדרך אל הרבדים העמוקים האלה של הלא-מודע הקולקטיבי שלנו, הצלחתו הפוליטית מובטחת. ובין כל מנהיגי הדור, לא היה איש שהצליח בזאת יותר מגולדה מאיר.

היא עושה זאת בתשוקה, בחוסר-בושה, בחוש שאי נו טועה לעולם.

יהיה נושאיהוויכוח כאשר יהיה — גולדה מובילה אותו אל הפגורומים, אל ששת המיני יוננים, אל הגוונים, אל הגורל היהודי. שפוף חמתך על הגוונים, שבכה דור ודור קמו עלינו לבלותנו. מי ימלל גבורות ישראל.

לכן היא מנצחת בכל ויכוח. בנפשו של כל אדם וכל עם יש מקור לאי-אנוב ושל רחמים-על-עצמם. בשביל גולדה, זהו מעין של מים חיים. מישהו זר מותח ביקורת על מדיניותה? מה הפלא? העולם כולו נגדנו! העולם שונא יהודים גאים ומנצחים.

מישהו ישראלי מותח ביקורת על גולדה? בוודאי! תמיד היו יהודים השונאים את-עצמם, מומרים, חסרי כבוד-עצמי-יהודי.

גישה כזאת היא אופיום להמונים. היא פוטרת מכל אחריות. היא מצדיקה מראש כל

הו הרגע להגיד מילה טובה על גולדה מאיר. מילה של הערכה אישית, ציון תרומתה לעם הזה. זה תמיד פופולרי. זה עושה תמיד רושם טוב.

זה מראה על גדלות-נפש. אחרי הכל, אינך רוצה להיות אדם קטנוני.

זה מוכיח שאינך שמח-לאיד. והרי השימחה-לאיד היא לכל הדעות, מידה מגונה מאוד.

אפילו באדם שרוב מעשיו לא גיראו לך, אתה מוצא כמה קווים חיוביים בדמותו. כאשר אדם כזה מניע אל סוף דרכו, טוב לציין זאת.

ה צערי, איני מסוגל לנהוג כך כלפי גולדה מאיר. ולא, חלילה, משום שאני נוטר לה איבה.

אומנם, היא התייחסה אלי תמיד בשינאה תהומית, ובמשך שמונה שנים של ויכוחים בכנסת, אמרה עלי הרבה דברים, שלא היתה בהם אף מילה אחת שלא ביטעה בה שינאה אישית ארסית.

אבל לא שנאתי אותה, ואיני שונא אותה עכשיו. השינאה היא התייחסות רגשית, ומעולם לא היה בי רגש כל שהו כלפי גולדה מאיר.

איני מסוגל לשבח אותה, היום, בגלל סיבה אחת ויחידה: איני מוכן לשקר.

מעולם לא גיליתי בגולדה מאיר אפילו תכונה חיונית אחת.

מכל האנשים שבהם נתקלתי מעודי בזירה הציבורית, ידידים ויריבים כאחד, וזהי הדמות היחידה שהיא, בעיני, כולה שלילית.

אני סבור שהיא היתה אסון למדינת-ישי-ראל, מיום עזותה על כפ ראשיה-ממשלה ועד ליום בו נאלצה לרדת ממנו.

ה אשה הזאת איחדה באופייה מניעה נדירה של תכונות אישיות.

הצדקנות. האמונה העיוורת בכך שהיא צודקת תמיד, צדקה תמיד ותצדק תמיד. הביטחון המוחלט שכל יריביה הם, במיקרה הטוב ביותר, כסילים — ובמיקרה רה הרע ביותר בגודים, אנטישמים, או יהודים חסרי כבוד עצמי.

התת-סדרות. הכישרון הנורא להעמיד תמיד סני צנועה, ענוותנית, מסורה לעם ולמדינה בליבד, שר נאטי-שררה, מתעבת-שילטון, משתוקקת להיות, אידישע מאמע-אלמונית — ועד לדיבורים האחרונים על צוואה בכנסת.

השינאה. הייצר הרע, המוביל אותה לראות בכל יריב ומתנגד יצור שפל ונתעב, שיש לרדפו עדי-חורמה, וללוות אותו בשינאה בלתי-נלאית עד ליומו האחרון.

הדבר היחיד שהיא יודעת לעשות טוב זה לשנוא! אמר עליה יבן-גוריון, שהיה מומחה לאקטן לעניין זה. הא טי מו ת. אייהיכולת הטוטאלית להבין לנפש הוולת, להשתתף ברגשותיו, לחוש מה כואב לו — על-אחתי-מהרוכמה כשהוולת הוא מעבר לגבול.

הפשוטנות. עולם רוחני שאין בו אלא שחור ולבן: "הם", "אנחנו"; "גוים", "יהודים"; חבדיה-מיפלגה וכל האחרים; אנשי-שולמוגו ולא-נתמדים. לרובספייר, רב הטבחים של המהפכה הצרפתית, הדביקו את התואר: "המפשט הנורא". התואר הזה תואם גם את גולדה.

העקרות האינטלקטואלית. שממה מחשבתית, שאין בה מקום לשום רעיון חדש, לשום אידיאה שלא היתה מוסכמת ושדופה עוד בבית-הוריה, בסוף המאה שעברה. שמעתי את נאוניה עדי-בוש, שנים על גבי שנים, ומעולם לא נתקלתי בהם אף בקורטוב של מחשבה עצמאית, בצל של רעיון שהעיד כי קראה אי פעם ספר, או דבר כלשהו מלבד כותרת של עיתון.

לא נעים לפגוש באדם כזה בחיים הפרטיים. בוודאי לא היית רוצה שהיה שכנך בבית, חברך-לפלוגה בצבא, או תברך-לחא בבית-הסוהר.

אבל כשאדם כזה הוא מנהיגך הלאומי, זה מתהרר.

ה יך הצליחה אשה כזאת להגיע למעמד ציבורי ככה מסחרר? מה הפך אותה לשליטה בלתי-מעוררת, במשך ארבע שנים ארוכות?